

CENTENAR ALEXANDRU BALACI (1916-2002)

Dan BERINDEI

Era un îndrăgostit de Italia și moștenirea spirituală pe care ne-o oferă

Ne despărțeau șapte ani, dar făceam parte cam din aceeași generație. Era un om care putea fi fermecător, iar alteori copleșit de gândurile sale, devenea taciturn. Ne-am interferat de numeroase ori, dar o legătură afectivă s-a statornicit între noi, după ce împreună și cu neuitatul Virgil Cândea am fost în Italia la invitația Biancăi Valota Cavalotti. Atunci, într-o seară de vară, ne-am plimbat în Milano împărtășindu-ne impresii despre locurile în care ne aflam, ca, apoi, să ajungem să ne coborâm fiecare în viața sa dezvăluindu-ne reciproc întâmplări și simțăminte. Atunci s-a sudat între noi o prietenie de care și astăzi îmi aduc aminte cu deosebită plăcere ca de o pagină luminoasă a existenței mele.

Alexandru Balaci era un om aparte, mai ales dacă în cursul unei convorbiri reușeai să pătrunzi în lumea sufletului lui. Îl percepeam ca un adânc cunoscător al Italiei și al spiritualității ei. Toată viața am slujit ideea legăturilor pe care le avem – și pe care sunt convins că suntem neconținut datorită să le întreținem – cu lumea latină, pentru care Italia va fi întodeauna în centru. În convorbiri Alexandru Balaci putea să-ți ofere în această privință foarte mult. Ceea ce te izbea la el, era pe deoparte eruditul, iar pe de altă parte omul deosebit de sensibil, care reușea să-ți transfere impresii, să-ți comunice o realitate în hainele ei festive, de sărbătoare.

Era un îndrăgostit de Italia și moștenirea spirituală pe care ne-o oferă. Prin el trebuie să spun că am înțeles cu mult mai bine și mai adevărat un număr de personalități ale dăruitei peninsule europene. Balaci, cel puțin pentru mine, a fost un fericit și rodnic intermediar. Prin el, Italia a dobândit pentru mine noi dimensiuni, mai frumoase și mai luminoase. În bună măsură datorită scrierilor sale și a convorbirilor de neuitat am înțeles mai deplin uriașii oameni de cultură ai Italiei, de la Dante, la Petrarca, la Ariosto, de la Carducci la Leopardi și până la Luigi Pirandello. Balaci a fost o fereastră către o lume nemuritoare, către personalități strălucite dăruite umanității de poporul italian.

Școala Română de la Roma a fost o școală a elitelor spiritualității umaniste românești

Dar Balaci a avut și un mare merit în privința redobândirii pentru spiritualitatea românească a ctitoriei lui Vasile Pârvan. Îmi povestea starea jalnică în care o găsisese și-mi descria străduințele depuse pentru a o reduce pe "linia de plutire". Sub directoratul său, ea a fost renăscută. Dar această Accademia di Romania, din păcate, nu este nici astăzi pe deplin în matca ei firească și laudabilele eforturi pe care le-a făcut Alexandru Balaci, regretata noastră colegă Zoe Dumitrescu-Bușulenga și de un număr de ani confratele nostru, profesorul Mihai Bărbulescu n-au fost încă răsplătite printr-o totală restatornicire, redându-se în primul rând în totalitate Academiei Române pentru ca din nou să-și redobândească funcțiile din perioadele anterioare, când Școala Română de la Roma a fost o școală a elitelor spiritualității umaniste românești.

Ne simțeam amândoi fii ai României în drumurile noastre

Dar ne-am întâlnit spiritual și în altă privință. Ne simțeam amândoi fii ai României în drumurile noastre și totodată reprezentanți a ceea ce aș defini ca România profundă, dincolo de jocurile politicii și atunci dincolo de un regim totalitar și exclusivist. Ne simțeam spiritele libere și totodată eram reprezentanți ai țării veșnice.

Reciproca noastră apreciere a primit o confirmare nu mult înainte de prăbușirea regimului în cauză, când la o ședință, care putea să aibă urmări grele pentru mine, mi-a luat apărarea cu fermitate, lui datorindu-i-se în largă măsură ca respectiva înlăturare urmărită de unii să nu poată avea loc.

Din 1991 am devenit colegi academici, dar înainte de toate, până la dispariția sa, prietenia noastră a rămas nezdrcinată. Alexandru Balaci face parte din galeria oamenilor deosebiți întâlniți în viață pe care memoria îi păstrează, neuitarea fiind firească și deplin meritată.

Academician Dan BERINDEI
București 16 iunie 2016